
Hele fagmiljøet og brukere skal utarbeide retningslinjer

DEBATT

ELLEN BLIX

ellblx@oslomet.no

Ellen Blix er professor i jordmorfag ved Fakultet for helsefag, OsloMet. Hun er en av forfatterne av læreboka *Fosterovervåking med intermitterende auskultasjon*.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Det er ikke bare utdatert, men også uheldig, at retningslinjer utarbeides av én enkelt yrkesgruppe og uten brukermedvirkning.

Hordnes, Iversen og Bjellmo mener at fagmiljøet skal utarbeide retningslinjer og viser til Norsk gynekologisk forenings retningslinjer (1). Med «fagmiljøet» mener de åpenbart det legefaglige miljøet. Norsk gynekologisk forening startet i 1994 et viktig arbeid med å utarbeide retningslinjer innen fødselshjelp og gynekologi, noe de skal ha all ære for. Over 30 år seinere er det ikke bare utdatert, men også uheldig, at retningslinjer utarbeides av en enkelt yrkesgruppe og uten brukermedvirkning.

Nødvendige perspektiver

Retningslinjer skal ikke utarbeides på premissene av ett enkelt fagmiljø. De skal utarbeides av yrkesgruppene som samarbeider om omsorg og behandling av en pasientgruppe, og med reell brukermedvirkning (2). På denne måten sikrer man at kunnskap og perspektiver som er nødvendige for god omsorg og behandling, blir tatt med.

«Retningslinjer skal ikke utarbeides på premissene av ett enkelt fagmiljø»

I fødeavdelingene samarbeider jordmødre og obstetrikere (og andre profesjoner) om omsorg og behandling. Jordmødre har et selvstendig ansvar ved normale fødsler. Der kvinnen har risikofaktorer eller komplikasjoner og legen har ansvaret, er det tett samarbeid mellom jordmor og obstetrikere.

Det overordna målet er å utøve god helsehjelp der kvinnen og familien føler seg godt ivaretatt. Samtidig har brukere, jordmødre og obstetrikere ofte ulike perspektiver. For eksempel kan brukere være spesielt opptatt av at de får god informasjon og kan gjøre informerte valg, jordmødre av å fremme normale, fysiologiske prosesser, og obstetrikere av risikoen for uheldig utfall. De ulike perspektivene er like viktige for å utarbeide gode retningslinjer.

I flere år har jeg, som eneste jordmor sammen med sju obstetrikere, vært med i arbeidsgruppa som har skrevet kapittelet i metodeboka om fosterovervåking under fødselen (3). Både jordmor- og brukerperspektivet er fraværende. Jeg kunne gitt flere eksempler på konsekvensene av at retningslinjen domineres av det medisinskfaglige perspektivet, men skal her nøye meg med ett.

Fosterovervåking som eksempel

Det finnes to hovedmetoder for fosterovervåking: Intermitterende auskultasjon utføres ved hjelp av jordmorstetoskop eller dopplerutstyr og anbefales til lavrisikofødende, mens kontinuerlig overvåking med kardiotokografi (CTG) anbefales til risikofødende. Det er viktig å kjenne godt til begge metodene for å yte best mulig helsehjelp.

I retningslinjen er intermitterende auskultasjon overflatisk beskrevet, etter ønske fra flertallet i arbeidsgruppa. Forskning der man har vurdert de ulike instrumentene, er ikke beskrevet, heller ikke ulike måter å telle fosterlyd på eller hvordan man kan tolke resultatene av auskultasjonen. Derimot er bruk og tolking av CTG-overvåking detaljert beskrevet. Årsaken er antakelig at de fleste obstetrikere ikke er trent i intermitterende auskultasjon, de er oftest ikke involvert i fødslene som overvåkes på denne måten og er dermed mindre interessert i metoden. Et forslag om å ha med en anbefaling om å unngå CTG-overvåking hos lavrisikofødende, ble nedstemt med et overveldende flertall på retningslinjeårsmøtet (23.4.2022), med begrunnelsen om at det kunne være farlig. Dersom det jordmorfaglige perspektivet hadde blitt hørt, ville delen om intermitterende auskultasjon vært bedre og man kunne ha redusert andelen kvinner som blir unødvendig overvåket med CTG. Dersom brukerne hadde vært involvert, kunne de ha bidratt med viktig kunnskap om hvilken informasjon og valgmuligheter de ønsker.

«Dersom det jordmorfaglige perspektivet hadde blitt hørt, ville delen om intermitterende auskultasjon vært bedre og man kunne ha redusert andelen kvinner som blir unødvendig overvåket med CTG»

Jeg mener Norsk gynekologisk forening, Den norske jordmorforening, Jordmorforbundet i Norsk sykepleierforbund og brukerorganisasjonene burde gå sammen om å lage retningslinjene for fødselshjelp. Andre profesjoner som er involvert i pasientbehandlingen, burde også involveres. Det vil kunne føre til bedre og mer nyanserte retningslinjer, redusere overbruk av undersøkelser uten beviselig nytte, bedre

samarbeidet mellom fagmiljøene som ivaretar de fødende og deres familier, og forhåpentligvis styrke brukernes tillit til fødselsomsorgen. Helsedirektoratet bør derfor anbefale et slikt samarbeid.

LITTERATUR

1. Hordnes K, Iversen JK, Bjellmo S. Hvem skal utarbeide faglige retningslinjer? Tidsskr Nor Legeforen 2025; 145. doi: 10.4045/tidsskr.25.0736. [CrossRef]
2. Helsedirektoratet. Veileder for utvikling av kunnskapsbaserte retningslinjer. IS-1870. Oslo: Helsedirektoratet, 2012.
[https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/utvikling-av-kunnskapsbaserte-retningslinjer/Veileder%20for%20utvikling%20av%20kunnskapsbaserte%20retningslinjer%20\(fullversjon\).pdf/_/attachment/inline/efa406d5-9fe5-4ff5-9a8c-3f0e143c55c8:2cc6aceb8963dcfec76bc036a10402f12729b8ad/Veileder%20for%20utvikling%20av%20kunnskapsbaserte%20retningslinjer%20\(fullversjon\).pdf](https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/utvikling-av-kunnskapsbaserte-retningslinjer/Veileder%20for%20utvikling%20av%20kunnskapsbaserte%20retningslinjer%20(fullversjon).pdf/_/attachment/inline/efa406d5-9fe5-4ff5-9a8c-3f0e143c55c8:2cc6aceb8963dcfec76bc036a10402f12729b8ad/Veileder%20for%20utvikling%20av%20kunnskapsbaserte%20retningslinjer%20(fullversjon).pdf) Lest 7.1.2026.
3. Kessler J, Blix E, Jettestad M et al. Fosterovervåkning under fødsel, avnavling og syre-baseprøver fra navlesnor. I: Iversen KJ, Rossen J, Salvesen P et al, red. Fødselshjelp (NGF). [https://metodebok.no/emne/MQbMjKAR/fosterovervåkning-under-fødsel-avnavling-og-syre-baseprøver-fra-navlesnor-\(20/fødselshjelp-\(ngf\)\)](https://metodebok.no/emne/MQbMjKAR/fosteroverv%C3%A5kning-under-f%C3%B8dsel-avnavling-og-syre-basepr%C3%B8ver-fra-navlesnor-(20/f%C3%B8dselshjelp-(ngf))) Lest 29.12.2025.

Publisert: 15. januar 2026. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.25.0817

Mottatt 29.12.2025, godkjent 7.1.2026.

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 13. juli 2026.